

**ДОСЛІДЖЕННЯ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ
ФІНАНСОВИХ ЗМІН: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Стечишин Т.Б.

к.е.н., доцент кафедри банківської справи

Тернопільський національний економічний університет

Руда О. Я.

студентка факультету банківського бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

У статті визначено значущість та вагомість монетарної політики як найбільш дієвого та гнучкого механізму регулювання економіки держави; необхідність вивчення західних концепцій використання монетарного регулювання, їх адаптації до економічних процесів в Україні та запобіганню виникнення можливих фінансових загроз у майбутньому. Проаналізовано дієвість проведення монетарної політики Європейським центральним банком, особливо в період прояву кризових явищ в економіці Єврозони та обґрунтування пропозицій щодо можливостей використання досвіду антикризового менеджменту ЄС в Україні.

Ключові слова: монетарна політика, монетарне регулювання, антикризові інструменти, політика монетарного розширення, Європейський центральний банк, Національний банк України.

**Стечишин Т. Б., Руда О. Я. ИССЛЕДОВАНИЕ МОНЕТАРНОЙ
ПОЛИТИКИ ЕВРОПЕЙСКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКА В
КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНЫХ ФИНАНСОВЫХ ИЗМЕНЕНИЙ: УРОКИ
ДЛЯ УКРАИНЫ**

В статье определена значимость и весомость монетарной политики как наиболее действенного и гибкого механизма регулирования экономики государства; необходимость изучения западных концепций использования монетарного регулирования, их адаптации к экономическим процессам в Украине и предотвращению возникновения возможных финансовых угроз в будущем. Проанализированы действенность проведения монетарной политики Европейским центральным банком, особенно в период проявления кризисных явлений в экономике Еврозоны и обоснование предложений относительно возможностей использования опыта антикризисного менеджмента ЕС в Украине.

Ключевые слова: монетарная политика, монетарное регулирование, антикризисные инструменты, политика монетарного расширения, Европейский центральный банк, Национальный банк Украины.

Stechyshyn T. B., Ruda O. Ya. RESEARCH OF MONETARY POLICY OF THE EUROPEAN CENTRAL BANK IN THE CONTEXT OF GLOBAL FINANCIAL CHANGES: LESSONS FOR UKRAINE

The article identified the significance and importance of monetary policy as the most efficient and flexible mechanism to regulate the national economy; the necessity of studying the western concepts of using monetary regulation, their adaptation to the economic processes in Ukraine and to prevent possible financial threats in the future. Effectiveness of monetary policy by the European Central Bank especially during the manifestation of the economic crisis of the Eurozone and justification of proposals for opportunities to use the experience of crisis management in the EU Ukraine is analyzed.

Keywords: monetary policy, monetary regulation instruments of crisis, monetary policy expansion, the European Central Bank, the National Bank of Ukraine.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Подолання економічних криз, зниження довгострокових ризиків для фінансової стабільності, досягнення

посткризового відновлення економіки можливе за рахунок істотного зростання ролі монетарної політики, яку проводить центральний банк. Монетарну політику слід розглядати як один із найбільш дієвих засобів макроекономічного регулювання, оскільки її вивчення дає можливість пояснити закономірності взаємодії і протікання макроекономічних процесів національного та міжнародного рівнів.

З 1 січня 1999 року на Європейський центральний банк покладено відповідальність за реалізацію грошово-кредитної політики в зоні євро – другої за величиною економічної зони в світі після Сполучених Штатів Америки. ЄЦБ має високий ступінь довіри в усьому світі завдяки своїй блискавично-проведеній монетарній політиці спрямованій на підтримку стабільності цін в зоні євро. Провадження політики спирається на уроки, взяті від історичного досвіду багатьох центральних банків. Однак нині економічний ріст країн Європейського Союзу (ЄС) сповільнився, виникла низка проблем, які необхідно вирішувати саме за допомогою інструментів монетарної політики та адаптації її інструментів до змін, які відбувалися в економіці Європейського Союзу.

Поряд з цим кризові явища у світовій економіці в останні роки також різьче болісно відбилась на економічній ситуації в Україні. Основними її проявами стали спад економічної активності, дестабілізація фінансового і банківського сектору, зростання безробіття, зниження реальних доходів і соціальної захищеності населення та інші. Відтак, Україна потребує якісно нового та ефективного менеджменту економіки, одним із дієвих інструментів якого є монетарна політика центрального банку країни. Тому вивчення досвіду антикризової політики ЄС в плані монетарного регулювання є вкрай потрібним нашої державі як сьогодні, так і в майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на актуальність проблематики, ґрунтовні дослідження досвіду антикризового монетарного регулювання ЄЦБ і, тим паче, обґрунтування можливостей застосування його інструментів в Україні є незначним доробком вітчизняних вчених. Серед провідних вітчизняних науковців, що досліджували монетарну політику ЄЦБ,

виділимо А. О. Бояр, О. В. Дзюблюка, Р. В. Левченко, О. Мельниченко, М. Щеглюка та іноземних К. Байєра (Bayer C.), Дж. Клейса (Claeys G.), О. Іссінга (Issing O.), П. Кругмана (Krugman P.) та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Монетарна політика центрального банку має у своєму розпорядженні ряд ефективних інструментів, основна мета використання яких – створити сприятливі умови для активізації економічної діяльності країни. Спільними і скоординованими на рівні ЄС діями усіх країн-членів вдалося стабілізувати банківську систему та відродити економічне зростання шляхом провадження чи не найефективнішої грошово-кредитної політики. Саме такі аспекти вивчення досвіду ЄЦБ та особливості використання монетарного інструментарію з точки зору активізації економічного зростання в Україні недостатньо досліджені науковцями, не враховані новітні аспекти інвестування в реальний сектор економіки.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є аналіз дієвості проведення монетарної політики Європейським центральним банком, особливо в період прояву кризових явищ в економіці Єврозони та обґрунтування пропозицій щодо можливостей використання досвіду антикризового менеджменту ЄС в Україні. Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

- визначити основні засади монетарної політики Європейського центрального банку та проаналізувати дієвість антикризового монетарного регулювання та застосування інструментів монетарної політики ЄЦБ;
- окреслити перспективи впровадження раціональних заходів монетарної політики в Україні та особливості їх реалізації із врахуванням досвіду ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобальна економічна криза, що сколихнула світ, кинула виклик економічній та монетарній політиці Європейського союзу і викрила слабкі елементи механізмів поточної міждержавної координації. Слід розуміти важливість значення антикризової політики, адже це частина загальної системи державного управління, яка включає прогнозування і своєчасну діагностику кризових ситуацій, аналіз

причин їх виникнення, визначення першочергових заходів щодо стримування кризових явищ, а також розробку комплексної програми по виходу з кризової ситуації та відновлення стійкого економічного зростання. Ефективність антикризового управління залежить від реалізації комплексного системного наукового підходу.

Для економіки ЄС остання економічна криза виявилась найбільш болісною за увесь період його існування. Головні економічні негаразди припали на другу половину 2008 – першу половину 2009 рр. Вперше скорочення реального ВВП було зафіксоване у другому кварталі 2008 р. (порівняно з показниками попереднього кварталу). Воно продовжувалось аж до другого кварталу 2009 р. У цілому за період цих п'яти кварталів реальний ВВП ЄС скоротився на понад 4 %, а приватні інвестиції в економіку – на 10 %. Фінансова та макроекономічна нестійкість значно збільшили уразливість економіки Євросоюзу. Як наслідок, фінансові системи ЄС мали дефіцит бюджету на рівні 7 % ВВП, а рівень боргових зобов'язань перевищив 80 % ВВП [1].

Реакцією на виклики економічної кризи стали системні заходи з боку ЄС, спрямовані на зменшення впливу негативних факторів та забезпечення стійкого економічного розвитку. Наприкінці 2008 року було затверджено проект «Плану економічного відновлення ЄС», який знаходився у руслі стратегії стійкого розвитку й включав широкий спектр заходів довгострокового характеру, включаючи зниження енергоємності економіки й розвиток чистих технологій. Даний план базувався на двох опорах, перша – стимулювання споживчої довіри й розширення попиту шляхом виділення на це в екстреному порядку 200 млрд. євро (1,5% ВВП) країнами-членами. Друга опора – посилення конкурентних позицій ЄС. Для здійснення плану другої опори була розроблена стратегія «розумних» інвестицій, яка передбачала вкладення останніх в підвищення ефективності використання енергозбереження, розвиток чистих технологій, а також у розвиток дослідницької інфраструктури. Головними принципами плану визначались солідарність та соціальна відповідальність. У ньому була сформульована основна суть колізії антикризової політики Євросоюзу. З одного

боку, він намагався вирішити задачу довгострокового укріплення позицій угруповання в світі, особливо на фоні інтенсивного росту економік Китаю, Індії й інших нових індустріальних країн. З іншого боку, внаслідок обмежених компетенцій і необхідності продемонструвати швидкий, соціально значущий результат своїх дій, ЄС змушений був різко обмежити коло пріоритетів.

Наступним документом, що прийняв ЄЦБ, ознаменувався «Сприяння економічному відновленню». Основним його завданням було посилити координацію дій між країнами-членами та домогтися переходу до стадії підйому [2, с.28]. Документ містив широку програму реформування фінансового сектору, він уточнював й коригував методи, направлені на підтримання споживчого попиту, ріст інвестицій та збереження або створення нових робочих місць. Завдяки цьому документу Євросоюзу фактично вдалося досягнути найбільшого успіху в частині стабілізації фінансових ринків. Більшість країн-членів здійснили масштабні програми допомоги банківському сектору, підвищили державні гарантії по вкладам, посилили нагляд за банками й страховими компаніями.

Глобальна фінансова виявила серйозні недоліки щодо діючих механізмів фінансового контролю, які не змогли запобігти накопиченню надмірних ризиків у фінансовому секторі і відзначила слабкі сторони існуючого макроекономічного нагляду. Відтак, було запропоновано створити Європейську раду з системних ризиків (ESRB), яка б здійснювала макроекономічний нагляд за ситуацією на всіх сегментах фінансових ринків з цілю попередження повторення фінансових криз, запобігання або пом'якшення системним ризикам, сприяння безперервного функціонування внутрішнього ринку та забезпечення сталого вкладу фінансового сектору в економічне зростання. Також було засновано Європейську систему фінансового нагляду (ESFS), котра забезпечує координацію дій національних наглядових органів й розробляє нові стандарти в даній області [3].

З початку кризи Євросоюз виділив на підтримку реального сектора економіки і населення в загальній складності біля 400 млрд. євро, що

еквівалентно 3,3% його сукупного ВВП. Левова частка цих коштів була вкладена національними урядами. Фінансовий вклад ЄС виглядав набагато скромнішим. Так, по лінії регіональної політики в 2009 році вирішено провести авансові платежі в розмірі 6,26 млрд. євро з Фонду об'єднання, Європейського фонду регіонального розвитку та Європейського соціального фонду. У результаті загальна сума річних виплат по цій частині бюджетної програми ЄС зросла з 5,0 до 11,25 млрд. євро. Одночасно було відмінено правило про обов'язкове сумісне фінансування проектів національними адміністраціями. У червні Європейський інвестиційний банк зробив заяву про готовність збільшити річні обсяги кредитування проектів, що проводяться в державах ЄС і країнах-кандидатах, із звичайних 45 млрд. євро до 60 млрд. євро [4].

Держави-члени зробили значні заходи з підтримки Європейського фінансового сектора. У період між жовтнем і серпнем 2009 року Комісія затвердила в цілому 3,7 трлн. євро - еквівалентно 31,4% від ВВП – заходи державної допомоги фінансовим установам. Майже 3 трлн. євро державних гарантій були надані європейським банкам 18 держав-членів в рамках програм, схвалених Комісією у вересні 2009 року.

З початку кризи банки країн ЄС оголосили про збитки в розмірі 290 млрд. євро, котрі в основному були покриті за рахунок масових державних вливань. Під підозру інвесторів попали не тільки «токсичні» активи, але й фінансовий сектор в цілому. Довіру до банків було підірвано, лише поодинокі крупні банки змогли залучити нові вклади. ЄЦБ вдалося зарадити паніці в банківському секторі, масовому банкрутству банків, відновити довіру й запобігти накопиченню фінансових ризиків, які загрожують стабільності економіки. Проте, умови кредитування населення й підприємств залишились вкрай несприятливими. Адже банки втратили частку позикових коштів й отримали набагато більше ризиків, ніж у попередні роки, що призвело до посилення умов кредитування для компаній, серйозного економічного спаду, що в результаті торкнулося банківської, фінансової сфери та економіки в цілому.

Основними антикризовими інструментами монетарної політики, що сприяли стабілізації фінансової системи ЄС були наступні:

1) Для покращення умов кредитування та забезпечення функціонування грошового ринку, ЄЦБ і інші центральні банки ЄС з початку фінансової кризи, зробили повторні ін'єкції ліквідності. Також, поряд з цим, було здійснено зниження процентних ставок (мінімальна ставка по основних операціях рефінансування зменшена до 3,25%, відсоткова ставка за овернайт кредитом знижена до 3,75 %, відсоткова ставка за овернайт депозитами знижена до 2,75%).

2) Для вирішення фінансових проблем ліквідності платоспроможних банків ЄС, узгодженими діями Європи була розпочата програма, в якій лідери ЄС зобов'язалися надати протягом перехідного періоду і на відповідних комерційних умовах, прямо або побічно, гарантії уряду, страхування, або аналогічну угоду на середньострокову перспективу (до 5 років).

3) Для зміцнення довіри клієнтів до фінансової системи, і сприяння створенню рівних умов, Комісія запропонувала ухвалити термінові законодавчі зміни, що передбачали зміну мінімального розміру страхування вкладів. Цей показник було підвищено від € 20 000 до € 100 000 у всіх державах-членах.

4) Комісією викладені принципи, які регулюють застосування правил державної допомоги вразливим фінансовим установам. Конкретні вказівки були опубліковані для держав-членів, зокрема, участь у банківському гарантуванні та рекапіталізації, в розробці структурної перебудови і заходи щодо полегшення тягаря активів.

5) Комплексний пакет реформ для формування більш міцної фінансової системи у майбутньому, зокрема: удосконалення нагляду і контролю, структури винагороди у фінансовому секторі та правового поля, а також сегментів ринку, які мають вирішальне значення для раціональної діяльності сектору .

Фінансова криза стала для світу, у тому числі і для ЄЦБ справжнім випробуванням на стійкість. Загалом можна стверджувати, що головний банк зони євро витримав його й зумів значно укріпити свій авторитет, як всередині

ЄС, так і на світовій арені. Для стабілізації становища ЄЦБ застосував серію активних дій, частина з яких проводилась у тісній координації з грошовими вкладками США, Японії, Великобританії, Швейцарії та деяких інших країн.

Основним каналом антикризової політики ЄЦБ стали операції на відкритому ринку. Саме вони дозволили забезпечити платоспроможним банкам безперервний доступ до ліквідності. Як відомо, для реалізації головної цілі ЄЦБ – підтримання стабільності цін в зоні євро – використовується ставка рефінансування, а операції на відкритому ринку проводяться, щоб забезпечити належне функціонування грошових ринків у зоні євро. За рахунок таких операцій ЄЦБ максимально наближає ринкові ставки до ставки по щотижневим тендерам ЄЦБ, а, якщо точніше, до оголошеної мінімальної ставки по кожному конкретному щотижневому тендеру.

ЄЦБ вдало застосував ще один інструмент антикризової політики – пряме скуповування у банків закладних листів. Дані цінні папери мають високий рівень забезпечення тому, що операції з ними не дозволяють перерозподіляти кредитний ризик (його завжди несе емітент). Новація дозволила фінансовим установам зони євро розширити доступ до довгострокового кредитування.

На боротьбу з фінансовою кризою країни ЄС витратили понад 3 % ВВП, але обсяг витрат ростиме, якщо у подальшому фінансова підтримка здійснюватиметься без структурних реформ.

Зусилля всього світу зараз спрямовані на пошук більш ефективних шляхів економічного відновлення. Країни-світові лідери суспільними зусиллями намагаються розробляти та пропонувати найбільш ефективні інструменти. Так, Спільною декларацією саміту провідних країн світу G-20 затверджено п'ять напрямів здійснення антикризових заходів:

- відновлення довіри, економічного зростання та зайнятості;
- посилення контролю та регулювання фінансової системи;
- підвищення капіталізації міжнародних фінансових інститутів;
- сприяння розвитку світової торгівлі та міжнародних інвестицій, уникнення протекціонізму;

- забезпечення всебічного, сталого відновлення та формування «зеленої економіки».

Отже, з впевненістю можна сказати, що монетарна антикризова політика ЄЦБ все-таки посприяла відновленню економіки та покращення її стану. Це зумовлює до необхідності вивчення західних концепцій використання монетарної політики, їх адаптації до економічних процесів в Україні та запобіганню виникнення можливих фінансових загроз у майбутньому.

З аналізу, проведеного вище, можна стверджувати, що головними інструментами монетарного впливу на економіку, що використовують центральні банки розвинених країн, у тому числі і ЄЦБ є наступні: 1) обов'язкові резерви, 2) постійно діючий механізм рефінансування, 3) операції на відкритому ринку. Вважаємо, що саме даними антикризовими методами доцільно скористатися Україні для відновлення фінансової сфери, а також розробити власну програму поживлення ділової активності та економічного відродження.

Аналізуючи діяльність Національного банку України варто відзначити помітний прогрес у використанні даних груп інструментів, що де-факто охоплюють набір тих же трьох ключових важелів. Однак, практичне використання даних інструментів потребує досить серйозних заходів удосконалення самих механізмів монетарного регулювання. По-перше, якщо розглянути механізм визначення періоду для нарахування резервів, то цілком очевидною є розбіжність між подекадним, а в період кризи і щоденним, нарахуванням резервів, установленим методикою НБУ, та методами ЄЦБ, згідно з якими банки формують резерви із запізненням на один місяць і 24 дні. У цьому аспекті доцільно було б розглянути можливості збільшення періоду розрахунку резервів українськими банками (до 30 днів), що могло б бути умовою досягнення належної еластичності системи обов'язкового резервування, а розрахунковий період дозволяв би належно враховувати коливання залишків депозитів і планувати активні операції банків. По-друге, на відміну від України, ЄЦБ на суму середнього значення обов'язкових резервів

протягом періоду підтримання нараховує і сплачує проценти шляхом їх зарахування на рахунок банку. Тому для вирішення проблеми неефективного використання значних сум, сформованих банками ресурсів, Національному банку слід було б розглянути можливості нарахування плати за сформовані комерційними банками резерви (принаймні в розмірі половини встановленої облікової ставки), що могло б стати важливим засобом підвищення ефективності функціонування кредитних установ загалом. По-третє, для підвищення ефективності механізму обов'язкового резервування можна було б запропонувати низку заходів, котрі стосуються передусім диференціювання величини резервних вимог. Таке диференціювання можна здійснювати за кількома критеріями: 1) за строками залучення коштів – чим вони коротші, тим вищі ставки резервування, і навпаки; 2) за абсолютними сумами коштів, унесених на банківські депозити; 3) залежно від типів кредитних установ, їх розмірів, а також вибору пріоритетів під час здійснення активних операцій. Саме запровадження елементів диференціювання резервних вимог за різними критеріями слід вважати одним із найбільш перспективних напрямів розвитку обов'язкового резервування в системі заходів монетарного регулювання економічних процесів, що може підвищити їхню гнучкість та ефективність. Загалом же реалізація означених вище напрямів удосконалення системи мінімальних обов'язкових резервів може створити оптимальну схему застосування Національним банком України резервних вимог як інструмента впливу на діяльність банків, адекватного системі, що використовується нині ЄЦБ.

Операції на відкритому ринку в системі заходів реалізації монетарної політики є досить важливими та вказують на необхідність їх активного розвитку і в Україні. Однак сьогодні вони ще не набули визнання як основного важеля впливу центрального банку на перебіг макроекономічних процесів і кредитне забезпечення економіки. Незважаючи на те, що статтями 25 і 29 Закону України «Про Національний банк України» ці операції віднесено до числа основних засобів монетарної політики, їх практична реалізація пов'язана

з певними труднощами. Насамперед, необхідно відзначити, що об'єктами операцій на відкритому ринку законодавством визначено не лише казначейські зобов'язання, а й власні зобов'язання НБУ (депозитні сертифікати), комерційні векселі, інші цінні папери та боргові зобов'язання. Відсутність же конкретизації щодо останніх, низький рівень розвитку ринку корпоративних цінних паперів (капіталізації та інфраструктури), а також світовий досвід реалізації монетарної політики центральними банками в розвинутих країнах указують на пріоритетність використання саме державних боргових зобов'язань як основного об'єкта провадження регулятивних заходів через операції на відкритому ринку.

Сьогодні ж головним інструментом монетарного регулювання Національного банку в системі операцій на відкритому ринку, що певною мірою можна вважати наближеним до практики реалізації монетарної політики ЄЦБ, є випуск депозитних сертифікатів [5]. Як свідочить про депонування коштів комерційних банків у системі електронного обігу Національного банку депозитні сертифікати розміщуються на аукціонах, про умови яких (максимальна чи мінімальна сума, строк дії сертифікату, стартова ціна продажу, дата погашення) банківські установи ставлять до відома окремими електронними повідомленнями.

Загалом розглянуті інструменти грошово-кредитного регулювання утворюють своєрідний «класичний набір» тих важелів, за допомогою яких НБУ України спроможний достатньою мірою ефективно впливати на економічну систему в посткризовий період. Проте дієвість механізму реалізації монетарної політики сьогодні не перебуває ще на рівні, адекватному сучасним вимогам ринкової економіки та ролі й місця в ній центрального банку, що вказує на необхідність подальшого вдосконалення відповідних регулятивних інструментів за розглянутими вище напрямками, насамперед – з урахуванням досвіду методологічних розробок у цій сфері Європейського центрального банку. Рекомендаціями для НБУ є адаптація конкретних механізмів застосування інструментів монетарного регулювання до умов кризових явищ на

світових фінансових ринках, щоб забезпечувати максимальну стабільність роботи банківського сектору та стійкість національної грошової одиниці [6, с.16].

Використовуючи досвід ЄЦБ, як провідного банку світу, НБУ слід звернути увагу та вжити певних заходів, тому слід:

- на основі комплексного підходу, що передбачає консолідацію монетарних, фіскальних, фінансово-кредитних, структурних та інших антикризових заходів, оперативно розробити і ухвалити план (програму);

- вжити усіх необхідних заходів для перетворення облікової ставки національного банку у дієвий інструмент регулювання потоків капіталу між фінансовим і реальним секторами економіки;

- оперативно переглянути пріоритети бюджетно-структурної політики, внівши зміни до національного і місцевих бюджетів, спрямовані на збільшення капітальних видатків у галузях економіки зі значним потенціалом зростання, інноваційного розвитку, конкурентоздатності, зайнятості. Такі зміни не повинні призводити до виникнення критичних бюджетних дефіцитів;

- активізувати приплив приватних інвестицій, в тому числі іноземних, в економіку країни шляхом їх економічного стимулювання (зниження податкового навантаження на об'єкти інвестування на перших етапах реалізації інвестиційних проектів, створення пільгових умов кредитування тощо), зниження адміністративних бар'єрів при започаткуванні і веденні бізнесу (скорочення строків реєстрації підприємств), розширення механізмів державно-приватного;

- стимулювати попит (споживання) за допомогою монетарних засобів, підтримки реальних доходів населення, ринкових інтервенцій, споживчого кредитування, зниження непрямих податків тощо;

- підтримувати платіжний баланс країни та стимулювати експорт.

В кінцевому підсумку варто відзначити, що Україна вже стала невід'ємною складовою світового господарства, тому й складні завдання внутрішнього реформування має вирішувати під впливом і з урахуванням міжнародних

викликів, спираючись на позитивний і негативний досвід провідних країн. Тому вважаємо, що саме завдяки монетарним інструментам можна очікувати економічне зміцнення, посилення банківської системи, розширення фінансування реального сектору економіки.

Висновки з цього дослідження. Дослідження проблем провадження монетарної політики Європейським центральним банком у кризовий період дало змогу обґрунтувати необхідність та доцільність застосування окремих заходів регулювання та розробити рекомендації і пропозиції спрямовані на вирішення проблем монетарного регулювання в Україні. Зокрема:

1. Дослідження процесу становлення Європейської системи центральних банків дало змогу встановити, що ЄЦБ вважається одним із найбільш грамотних регуляторів економіки, з огляду на теоретичні засади формування монетарної політики ЄЦБ, історичні передумови її формування та сучасні тенденції реалізації. Обґрунтовано необхідність застосування інструментів монетарної політики, відповідно до нормативних документів, встановлених правил, принципів та цілей економічного розвитку Євросони.

2. Глобальна фінансово-економічна криза 2008-2010 рр. суттєво вплинула на економічну ситуацію у ЄС. З огляду на це проведено аналіз ефективності антикризового монетарного регулювання. З метою стримування та ліквідації цих негативних наслідків інституціями ЄС було прийнято План європейського економічного відновлення, а держави-члени у його контексті розробили свої Програми антикризових заходів. Антикризова політика ЄС здійснюється за трьома напрямками, а саме: створення нової архітектури фінансового ринку на рівні ЄС; усунення негативних наслідків впливу на економіку; глобальна консолідація та регіональна солідарність у подоланні наслідків кризи.

3. Проаналізовано сучасні напрями застосування інструментів монетарної політики НБУ, виявлено основні проблемні аспекти сучасного режиму монетарного регулювання в Україні. Встановлено, що значною мірою досвід антикризової політики ЄС може бути використаний при розробці

програм діяльності в посткризових умовах урядом України. Практичний інтерес, зокрема, викликають методи монетарного, фіскального, структурного й політико-адміністративного стимулювання виробництва, приватних інвестицій, споживання, зайнятості. Пріоритетними завданнями, які повинен ставити перед собою уряд України є: перетворення облікової ставки НБУ у дієвий інструмент регулювання потоків капіталу між фінансовим і реальним сектором економіки; забезпечення наявності ліквідних активів у банківській системі; активізація припливу приватних та іноземних інвестицій; стимулювання попиту за допомогою монетарних важелів; не допущення руйнування платіжного балансу країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лопух К. Координація монетарних підходів у здійсненні стабілізаційної політики в країнах Європейського Союзу та Україні /К.Лопух // Економіст. – 2015. – № 9. – С.33-36.
2. Авраменко О. О. Механізм формування та реалізації грошово-кредитної політики як чинник забезпечення економічної безпеки [Текст] / О. О.Авраменко // Молодий вчений. – 2014. – №11. – С. 24-28.
3. The EU interim forecast. February 2011 / European Commission. – 12 p. [Electronic Resource]. – Access Mode: http://ec.europa.eu/economy_finance/articles/eu_economic_situation/pdf/2011-0301interim_forecast_en.pdf.
4. The Monetary Policy of the ECB. – [Electronic Resource]. – Access Mode: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/monetarypolicy2011en.pdf>.
5. Бояр А.О. Антикризова політика європейського союзу у період 2008–2010 рр.: висновки для України / А. О. Бояр // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 1. – С. 77-92.
6. Дзюблюк О. Грошово-кредитна політика як фактор макроекономічної стабілізації і подолання наслідків кризових явищ /О. Дзюблюк // Світ фінансів. – 2011. – № 3. – С. 7-18.